

Saksbehandler: Einar Tjelle

Referanse: MKR 28/13

Saksdokumenter:

Årsrapporten for 2013: <http://www.kirkensnodhjelp.no/Om-Kirkens-Nodhjelp/Publikasjoner/Annual-Review/>

Vedlegg: KN 2020 sluttrapport på diakonale ressurser.

Den norske kirkes engasjement/forpliktelse overfor Kirkens Nødhjelp

Sammendrag

På septembermøte ble saken «Den norske kirkes engasjement/forpliktelse overfor Kirkens Nødhjelp» drøftet, dels med utgangspunkt i Kirkemøtets vedtak i saken *Misjon til forandring* i 2012, dels som oppdragsgiver.

Hva betyr det i praksis for menighetene at Den norske kirke har valgt Kirkens Nødhjelp som sin hovedaktør for internasjonal diakoni? Rådet ønsket i september å videreføre denne samtalen. Ett av vedtakene i MKR 28/13 lyder som følger:

Mellomkirkelig råd ber om få en sak om strategisk samarbeid mellom Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp.

Både en formell relasjon som oppdragsgiver, en praksis med mange løpende samarbeidsrelasjoner samt en ny bevisstgjøring om hva som ligger i kirkens helhetlige oppdrag (*mission*), gir en kontekst for dette. I samtalen bør rådet drøfte hvordan lokalmenigheten kan øke bevisstheten om Kirkens Nødhjelp som Den norske kirkes diakonale redskap for global rettferdighet.

I en sak om strategisk samarbeid tenker vi det er nyttig å skissere opp de ulike nivåene det i dag samarbeides på, og foreslå noen forbedrede strategiske eller praktiske grep til noen av disse.

Forslag til vedtak

1. Mellomkirkelig råd støtter forslagene til (strategiske) grep i vedlagte oversikt, og foreslår i tillegg:
.....
2. Det foreslås at Kirkens Nødhjelps Årsmelding legges årlig fram for Kirkemøtet.
3. Mellomkirkelig råd gir følgende innspill til Kirkens Nødhjelps strategiprosess:
....

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkens Nødhjelp har siden opprettelsen i 1947 vært nært knyttet til Den norske kirke. I sin tid begynte det som en innsamlingsaksjon organisert av Menighetspleiernes Landsforbund, hvor menighetene samlet inn til krigsflyktninger etter krigen. Strukturen er endret en god del siden den gang. I dag er det en tydeligere økumenisk basis for Kirkens Nødhjelp, men hvor Den norske kirke i kraft av sin størrelse er den viktigste oppdragsgiveren.¹

Representanter fra samtlige bispedømmeråd, Kirkemøtet og Mellomkirkelig råd møter årlig i representantskapsmøtet som er Kirkens Nødhjelps øverste organ, og velger styre. Generalsekretær i KN er fast medlem ex officio i Mellomkirkelig råd. I Norge har vi slike nære og formelle bånd mellom KN og MKR, noe som også er et uttrykk for at Den norske kirke har valgt å organisere sitt diakonale oppdrag for global rettferdighet ved at Kirkens Nødhjelp ivaretar dette på Den norske kirkes vegne. En fordel med vår struktur er at vi kan utfylle hverandre og opptre med hver vår stemme, for eksempel ved at MKR kan uttale seg om en sensitiv situasjon der Kirkens Nødhjelp ut fra sin tilstedeværelse på feltene bør ligge lavt. I et vedlegg til Kirkens Nødhjelps statutter (§4) har Representantskapet tydeliggjort noen grunnleggende forventninger (se sak 38/13), blant annet at arbeidet drøftes regelmessig, at det gis konstruktive tilbakemeldinger, og ikke minst at lokalmenighetene i Den norske kirke mobiliseres regelmessig.

Forventninger til Kirkens Nødhjelps OPPDRAGSGIVERE:

1. Det forventes at oppdragsgiver oppnevner en Kirkens Nødhjelp-interessert person som sitt medlem i Representantskapet, gjerne en sentralt plassert tillitsvalgt eller administrativ leder.
2. Årsmelding/regnskap sendes oppdragsgiver. Det er ønskelig at oppdragsgiver årlig tar denne formelt til orientering, helst konkretisert ved behandling av en rapport fra Representantskapsmøtet gitt av oppdragsgivers Representantskapsmedlem.
3. Det forventes at oppdragsgiver i det oppnevnte organ regelmessig drøfter Kirkens Nødhjelp på bredt grunnlag. Hvis oppdragsgiver ønsker det, forplikter Kirkens Nødhjelp seg til å delta i denne drøftingen med representant for styret eller administrativ ledelse.
4. Det forventes at oppdragsgiver gir Kirkens Nødhjelp konstruktiv tilbakemelding.
5. Oppdragsgiver forventes å anvende ressurs-materialet i Fasteaksjonen så langt det er mulig. Oppdragsgiver forventes å delta i mobiliseringen til Fasteaksjonen og ikke iverksette egen innsamlingsaksjon i det offentlige rom i fastetiden.
6. Det forventes at oppdragsgiver stiller seg bak offersøknader/søknader om økonomisk støtte fra Kirkens Nødhjelp til lokalmenigheter.
7. Kirkens Nødhjelp ønsker at Den norske kirke i sin oppnevning inkluderer en biskop, en fra Samisk kirkeråd og en ungdomsrepresentant under 30 år. Likeledes er det ønskelig at Pinsebevegelsen oppnevner minst én representant fra Predikantkonferansen.

Nivåer og samarbeidsområder

Selv om samarbeidsområder og «nivåer» i arbeidet går en del inn i hverandre, forsøker vi her likevel å gruppere noe av det viktigste, samt at vi foreslår noen strategiske og

¹ For utfyllende om Kirkens Nødhjelps historie og endrede relasjon til Den norske kirke, Se Aud Tønnessen: «Kirkens Nødhjelp, bistand, tro og politikk», 2007

praktiske grep. Noen grep er ikke nødvendigvis nye, men kan revitaliseres. Listen er ikke uttømmende:

Mobilisering av menighetene i Den norske kirke

Her flyter Kirkens Nødhjelp på lange tradisjoner og en *goodwill* hos de fleste menighetene. Likevel er det stadig flere aktører på markedet, og mange menigheter opplever en skvis mellom ressursknapphet, mange aktører og mange bestillinger (les reformer) fra sentralkirkelige råd og bispedømmeråd.

Det vil bli viktig i årene framover å snakke godt sammen *internt* (de ulike avdelingene i Kirkerådet) og kommunisere sammenhengen mellom for eksempel diakoniplan, trosopplæring og internasjonalt/sosialeikk. Her kan MKR og Dnks nord/sør-informasjon være katalysatorer og medspillere i nær dialog med KN. *Kirkens rolle som sivilsamfunnsaktør trenger et stadig revitalisert fokus.* Det er et behov for å styrke menighetene i et «globalt medborgerskap» og skape gode verktøy som går ut over tradisjonell forbønn og givertjeneste.

Med utgangspunkt i en fornyet forståelse av helhetlig misjon (jf. KM-vedtaket 7/12), vil det også være viktig med felles arenaer og en forbedret koordinering regionalt. Det er viktig at bispedømmene legger til rette for at Kirkens Nødhjelp har en naturlig plass i slike strukturer.

Nytt:

a) Det forventes at lokalmenighetene i Den norske kirke tar ansvar for Kirkens Nødhjelp ved regelmessig forbønn og ofringer, med fortsatt vekt på fasteaksjonen og juleoffer, og at det blir opprettet kontaktpersoner i alle menigheter.

b) MKR foreslår at biskopene og bispedømmerådene legger til rette for gode samarbeidsmodeller for «helhetlig misjon» og Kirkens Nødhjelp regionalt, og formaliserer kontakten med Kirkens Nødhjelps regionale- og distriktsnettverk.

c) I årene som kommer, er det særlig viktig med koordinert og helhetlig tenkning/forankring. MKR og Dnks nord/sør-informasjon kan bidra til en slik forankring (trosopplæring, diakoniplan, internasjonalt arbeid) – med særlig fokus på diakoniplanen, internasjonal diakoni, og mobilisering av kirker og lokalsamfunn i en verden med økte forskjeller og stadig sterkere motsetninger.

d) MKR utfordrer Kirkens Nødhjelp til å videreutvikle verktøy som hjelper menighetene å tilrettelegge for globalt medborgerskap og beslutningspåvirkning.

Deltakelse i Fasteaksjonen

Fasteaksjonen er en innarbeidet praksis i de aller fleste menigheter, og hvor konfirmandene tradisjonelt har hatt en nøkkelrolle. Forbedringspotensialet vil være å mobilisere flere grupper i menigheten og lokalsamfunnet og integrere faste/solidaritet i forkynnelse/liturgi/undervisning i hele fastetiden.

Nytt:

- 1) MKR og Dnks nord/sør-informasjon deltar tidlig i utformingen av tema, materiell og planer for fasteaksjonen, for bedre planlegging og synergier.
- 2) Det foreslås at MKR og Den norske kirkes nord/sør-informasjon bidrar til å integrere faste- og solidaritetstematikk bedre i gudstjeneste, diakoni- og trosopplæring.

TV-Aksjonen 2014

Den norske kirke gleder seg over at Kirkens Nødhjelp har blitt tildelt årets TV-aksjon «Vann forandrer alt». Dette gir en unik mulighet til å mobilisere folk i Norge, og kirkene som Kirkens Nødhjelps oppdragsgivere må her ha en viktig rolle.

Den norske kirkes nord/sør-informasjon har tradisjon for å utvikle materiell til gudstjenestebruk for TV-aksjonen dersom formålet er relevant. I år er det særlig relevant. Mer info: www.blimed.no/

Nytt:

MKR/Den norske kirkes nord/sør-informasjon og KN har en løpende kontakt framover i forhold til samarbeid om mobilisering, kommunikasjonsarbeid og gudstjenestemateriell. Den viktigste mobiliseringen skjer selvsagt regionalt og lokalt.

Kommunikasjon

Vi tror det er forbedringsmuligheter framover når det gjelder samarbeid med Kirkens Nødhjelp om kommunikasjon og utviklingspolitisk kampanjearbeid. Den norske kirke har behov for å synliggjøre sitt engasjement for internasjonal diakoni og sitt eierskap til Kirkens Nødhjelp. Større oppmerksomhet om Dnks engasjement i Kirkens Nødhjelps arbeid har dessuten potensiale til å forsterke kampanjer og annet kommunikasjonsarbeid. Bedre informasjonsflyt og samarbeidsrutiner, kan derfor være nyttig for begge parter. I dag er det organiserte møtepunkter og samarbeid i *Skaperverk og Bærekraft*. Det kan være hensiktsmessig å etablere samarbeid og felles rutiner også på andre relevante områder.

Nytt:

Det foreslås å utvikle en enkel plan for samarbeid om kommunikasjon og kampanjearbeid, mellom Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp.

Internasjonalt:

Kirkenes verdensråd

Kirkens Nødhjelp er en viktig partner for **Kirkenes verdensråd (KV)** og med mange kryssende relasjoner med MKR. Særlig gjelder det Midtøsten med KVs ledsagerprogram EAPPI, hvor KN har en koordinerende funksjon i Norge, samt støtte til Kirkerådet i

Midtøsten, MECC, støtte til programmet *Christian Presence in the Middle East*, med støtte fra Utenriksdepartementet. Det har også vært et stort engasjement på Arms Trade Treaty, hvor MKR, KN og KV har arbeidet tett, med støtte fra Utenriksdepartementet. I Busan var KN aktivt med blant annet flere sideevents og workshop.

Nytt:

- * Det foreslås et samarbeid om *Pilgrimage of Justice and Peace*
- * Det foreslås å etablere et fast møtepunkt KN-MKR i forbindelse med sentralkomitémøtene i KV
- * MKR er glad for KNs sekundering av ressurser til KVs interfaith-/klima-arbeid og ønsker å følge dette arbeidet tett fortsettelsen.

Det lutherske verdensforbund (LVF)

Kirkens Nødhjelp er en viktig partner for LVF og bidrar med viktige beløp årlig til DMD, DTPW og DWS. Samarbeidsområder er blant annet humanitært arbeid knyttet til flyktningarbeid, for eksempel i og utenfor Syria og i Øst-Afrika. En krevende sak akkurat nå er den akutt vanskelige økonomiske situasjonen til Augusta Victoria-sykehuset i Øst-Jerusalem. Både KN og MKR sitter i styret for *Stiftelsen Oljeberget*.

KNs styreleder og MKR-medlem Kjell Nordstokke er p.t. leder for LVFs generalforsamlingskomité (Namibia 2017). Dette kan gi en særlig mulighet for å påvirke profilen på generalforsamlingen. KN støtter også LVFs program *Religion og Utvikling*.

Nytt:

- a) Det foreslås etablert et fast møte mellom KN og MKR før rådsmøtene i LVF og komitémøtene i World Service. MKR oppfordrer KN til å være representert på rådsmøtene.
- b) Felles anliggender for å sikre en global innfallsvinkel bør spilles inn til Kjell Nordstokke vedrørende diakonal profil på reformasjonsjubileet (2015-17) og generalforsamlingen 2017. Changemaker kan gjerne involveres i dette, koordinert med LWF Youth.

ACT Alliance

Det er generelt viktig å skape bevissthet og stolthet i menighetene om at Kirkens Nødhjelp, gjennom ACT Alliance, står i et omfattende arbeid, både i forhold til katastrofehjelp, utviklingsarbeid og påvirkningsarbeid. Gjennom det økumeniske nettverket oppfatter vi noen ganger at ACTs virksomhet bør knyttes sterkere til lokale kirker. MKR samarbeider om *Climate Justice Advocacy* gjennom FNs klimatoppmøter (COP) og noen andre arenaer.

En tett og formalisert dialog mellom KN og MKR er viktig for best mulig å utnytte potensialet i våre ulike arbeidsmetoder. Dette samarbeidet innebærer også ansvarsfordeling mellom KN og MKR på tema hvor vi har felles engasjement, og hvor vi har ulike handlingsrom og kapasitet.

Kirke-relasjoner internasjonalt

Alle tre formelle kirkerelasjonene til Den norske kirke (IECLB, ELCSA, ELCJHL) har også lenker til KN og blir synliggjort i handlingsplaner osv. Det er også flere bilaterale kirkerelasjoner som både KN og MKR/Dnk er en del av.

Nasjonale samarbeidsarenaer

Det er en rekke samarbeidsrelasjoner som fungerer godt på nasjonalt plan:

Skaperverk og Bærekraft (KN-NKR-Dnk) som går fram til 2017

Ledsagerprogrammet (se over under KV)

Fredsplattformen (NKR)

Flerkulturelt kirkelig nettverk (NKR)

Kirkens Nødhjelp er også representert i våre fagorgan som KISP, Menneskerettighetsutvalget, Dnks nord/sør-informasjon og er observatør i kontaktgruppa MKR-Islamsk Råd Norge. Vi møtes også i en rekke andre sammenhenger som f.eks. ForUM, NGO-forum m.fl.

Nytt:

- 1) Det foreslås ett møte per semester mellom MKRs generalsekretær med relevant stab og KNs generalsekretær med relevant stab (i dag har vi årlige møter).
- 2) Det foreslås at KISP-rådgiver etablerer regelmessige møtepunkter med KNs Utviklingspolitiske avdeling/relevante fagpersoner.

Kirkens Nødhjelp som kirkens humanitære nødhjelpsaktør

Gjenforankre Kirkens Nødhjelps posisjon som kirkens humanitære nødhjelpsaktør som opererer på vegne av kirkene.

Nytt:

MKR/Dnk fremmer KN som kirkenes fremste valg i ofringer og engasjement ved humanitære katastrofer.

Utfordringer fra Kirkens Nødhjelp:

Det har vært god kontakt med KN i utarbeidingen av dette notatet. Flere innspill er inkorporert. I tillegg utfordrer Kirkens Nødhjelp MKR på følgende:

- a) KN oppfordrer MKR/Dnk til å begynne å betale *fair membership fee* til LVF og KV.
- b) KN ønsker fortsatt innspill til sin strategi 2020-prosess, jf. vedlagte sluttrapport på diakonale ressurser.

- c) KN er aktivt engasjert i en dialog mellom kirker i sør og agencies i nord. Viktig at MKR/Dnk bekrefter ovenfor søsterkirker i sør at KN jobber på oppdrag av kirken i Norge.
- d) KN ønsker å spille inn at den nye misjonsforståelsen plasserer KNs oppdrag enda mer sentralt i Dnks oppdrag i verden: Det kan være et rasjonale når man skal ut og motivere mennesker på menighetsnivå.
- e) KN utfordrer Dnk til å ta debatten om at ofringer/givertjeneste i økende grad går til «eget arbeid», og komme med konkrete forslag til hvordan et globalt fokus i framtiden blir godt ivaretatt.

Framover

I en tid med endrede strukturer vil det være viktig å fastholde kontinuiteten i samarbeidet mellom Den norske kirke og Kirkens Nødhjelp, med faste formelle og mer uformelle møtepunkter. Kirkemøtet bør bekrefte den formelle relasjonen Dnk-KN.

I forbindelse med viktige årstall fram mot 2020, som 2015 (nye utviklingsmål, ny klimaavtale), 2015-17 (reformasjonsjubileum, LVFs generalforsamling), nytt stortingsvalg etc., vil det være viktig å samarbeide om utviklingspolitikk, menneskerettigheter, påvirkningsarbeid og mobilisering i menighetene.

Nytt:

MKR foreslår at Kirkemøtet årlig mottar Kirkens Nødhjelps årsmelding.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Utfordringen fra KN om å betale «fair membership fee» til LVF og KV vil medføre omprioriteringer i budsjettet til Dnk.

Utover dette har forslagene over ingen umiddelbare økonomiske konsekvenser utover noen administrative omprioriteringer.